

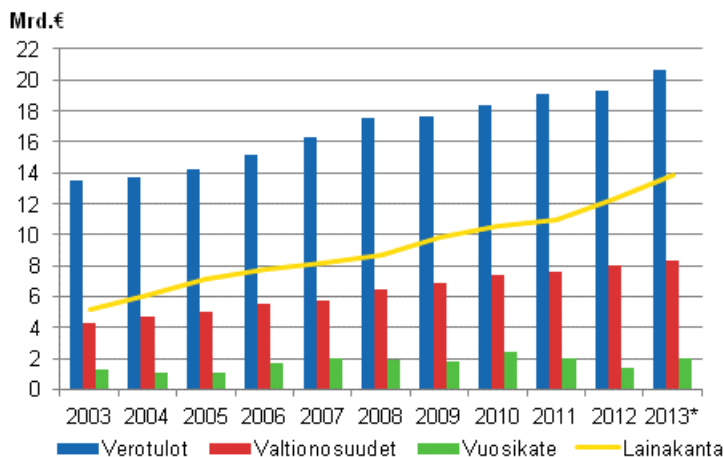
Kuntien ja kuntayhtymien talous ja toiminta

2013 ennakko

Kuntien lainakanta jatkoi kasvuaan, mutta toimintakulujen kasvu hidastui vuonna 2013

Tilastokeskuksen keräämien tilinpäätöstietojen mukaan kuntien lainakanta jatkoi kasvuaan vuonna 2013 yhteensä 1,6 miljardilla eurolla ollen vuoden lopussa 13,8 miljardia euroa. Kuntien toimintakulut nousivat maltillisesti 2,4 prosentilla sekä verotuloja kertyi 1,3 miljoonaa euroa enemmän kuin edellisellä vuonna. Vuosikatteet paranivat kunnissa edellisestä vuodesta 53 prosenttia toimintakulujen ja verotulojen muutosten vaikutuksesta.

Kuntien verotulot, valtionosuudet, vuosikate ja lainakanta 2003-2013*

*) Ennakko

Kuntien toimintakulut kasvoivat edellistä vuotta maltillisemmin 2,4 prosenttia, 0,9 miljardilla eurolla. Vuonna 2012 vastaava kasvu oli 5,2 prosenttia. Toimintakuluista palvelujen ostot kasvoivat 3,0 prosenttia ja palkkamenot 1,4 prosenttia. Verorahoitusta eli valtionosuuksia ja verotuloja kertyi kunnille yhteensä 1,5 miljardia euroa edellistä vuotta enemmän. Valtionosuudet kasvoivat 2,6 prosenttia ja verotulot 6,8 prosenttia. Verorahoituksen kasvusta suurin osuus muodostui kuntien tuloverojen 1,1 miljardin euron

noususta. Yhteensä 115 kuntaa korotti tuloveroprosenttiaan vuodelle 2013. Verorahoituksen nousun myötä kuntien yhteenlaskettu vuosikate parani edellisestä vuodesta toimintakulujen pienestä kasvusta huolimatta. Vuonna 2013 vuosikate oli negatiivinen 30 kunnalla, mikä on vähemmän kuin vuonna 2012, jolloin vastaava tilanne oli 84 kunnalla.

Vuosikatteen kattoivat 100 prosenttia poistoista ja 57 prosenttia investointien omahankintamenoista. Edellisenä vuonna vuosikatteen riittivät kattamaan vain 71 prosenttia poistoista ja 38 prosenttia investointien omahankintamenoista. Investointimenot kasvoivat kunnissa 1,4 prosenttia. Investointimenot olivat yhteensä 3,8 miljardia euroa ja niiden omahankintamenojen osuus 3,6 miljardia. Investointien omahankintamenoissa on huomioitu investointeihin saatavat rahoitusosuudet. Kuntayhtymissä vuosikate riitti kattamaan 112 prosenttia poistoista ja 73 prosenttia investointien omahankintamenoista.

Kuntien lainakanta kasvoi edellisvuoteen verrattuna 1,6 miljardia euroa eli 12,8 prosenttia. Asukasta kohden kuntien lainakanta oli 2 540 euroa vuonna 2013, kun edellisenä vuonna vastaava luku oli 2 261 euroa. Omavaraisuusaste oli kuntien osalta 60 prosenttia. Suhdeluku kuvaa oman pääoman suhdetta koko pääomaan. Kuntayhtymien lainakanta kasvoi 6,1 prosenttia 2,9 miljardiin euroon. Tiedot käyvät ilmi Tilastokeskuksen julkaisemista kuntien ja kuntayhtymien taloustilaston ennakkotiedoista. Tilasto sisältää 318 kunnan¹⁾ ja 155 kuntayhtymän tiedot.

1) Föglön ja Jomalan kuntien tiedot puuttuvat

Sisällys

Taulukot

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Tietoja kuntien ja kuntayhtymien tilinpäätöksistä 2012 ja 2013*, miljoonaa euroa.....4

Kuviot

Liitekuviot

Liitekuvio 1. Kuntien investointimenot, rahoitusosuudet investointimenoihin ja investointihyödykkeiden myyntitulot 2003–2013* 5

Liitekuvio 2. Kuntayhtymien investointimenot, lainakanta ja vuosikate 2003–2013* 5

Kuntien ja kuntayhtymien talous- ja toimintatilaston laatuseloste 2013.....6

Liitetaulukot

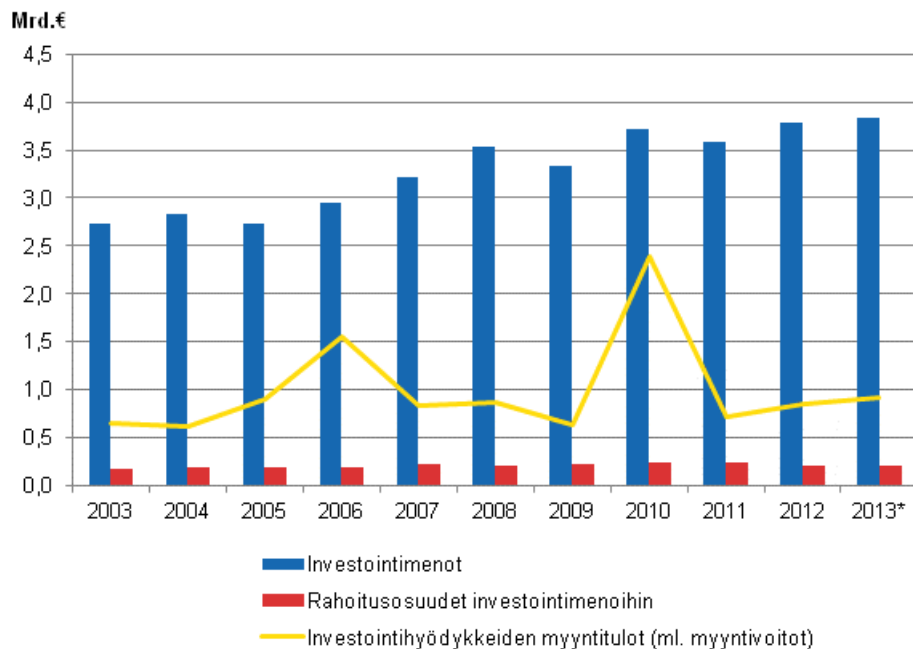
Liitetaulukko 1. Tietoja kuntien ja kuntayhtymien tilinpäätöksistä 2012 ja 2013*, miljoonaa euroa

	Kunnat			Kuntayhtymät		
	2012	2013*	Muutos, %	2012	2013*	Muutos, %
+ Toimintatuotot	9 097	9 141	0,5	12 253	12 716	3,8
- Toimintakulut	35 441	36 292	2,4	11 709	11 993	2,4
= Toimintakate	-26 344	-27 151	3,1	544	723	33,0
+ Kunnan tulovero	16 836	17 952	6,6	.	.	.
+ Kiinteistövero	1 270	1 362	7,2	.	.	.
+ Osuus yhteisöveron tuotosta	1 212	1 312	8,2	.	.	.
+ Muut verotulot	2	1	-26,1	.	.	.
+ Valtionosuudet	8 071	8 282	2,6	.	.	.
+ Rahoitustuotot	588	555	-5,7	21	20	-2,3
- Rahoituskulut	281	242	-14,1	126	124	-1,9
= Vuosikate	1 353	2 071	53,1	439	620	41,3
Poistot ja arvonalentumiset	1 903	2 068	8,7	499	556	11,4
Investointimenot yhteensä	3 779	3 833	1,4	819	868	6,0
Rahoitusosuudet investointimenoihin	196	211	7,4	17	24	37,2
Investointihyödykkeiden myyntituotot	842	908	7,8	82	25	-69,4
Antolainasaamisten lisäykset	315	719	128,0	11	8	-23,2
Antolainasaamisten vähennykset	238	854	258,4	7	5	-22,1
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	2 135	2 732	28,0	279	287	3,0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	1 359	1 519	11,8	121	127	5,5
Rahavarat 31.12.	3 370	4 336	28,7	828	812	-1,9
Lainakanta 31.12.	12 271	13 847	12,8	2 746	2 913	6,1

*) Ennakko

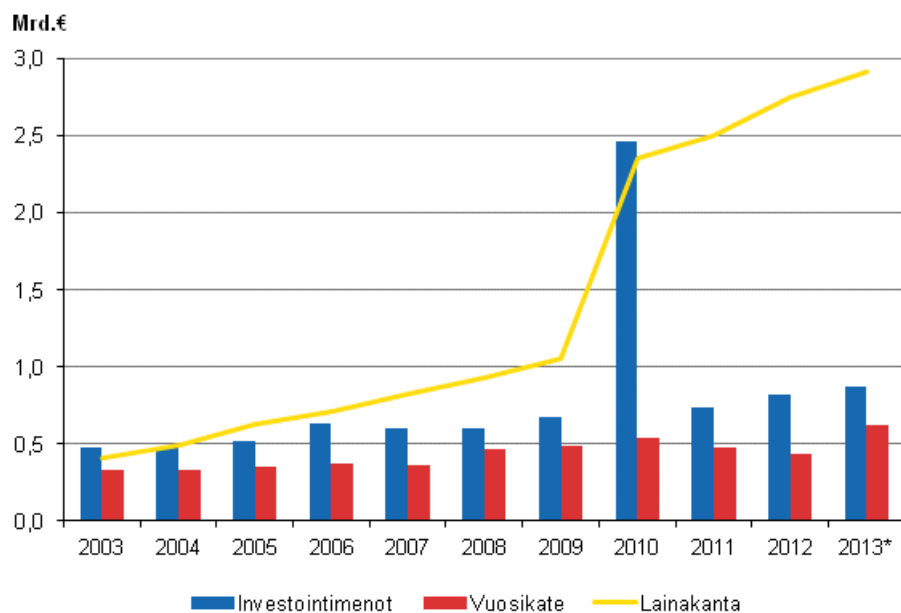
Liitekuviot

Liitekuvio 1. Kuntien investointimenot, rahoitusosuudet investointimenoihin ja investointihyödykkeiden myyntitulot 2003–2013*

*) Ennakko

Liitekuvio 2. Kuntayhtymien investointimenot, lainakanta ja vuosikate 2003–2013*

*) Ennakko

Kuntien ja kuntayhtymien talous- ja toimintatilaston laatuseloste 2013

1. Tilastotietojen relevanssi

Kuntien ja kuntayhtymien talous- ja toimintatilasto sisältää tietoja kuntien ja kuntayhtymien menoista ja tuloista, varoista ja veloista sekä toiminnasta.

Tilaston tietoja käytetään kuntien ja kuntayhtymien talouden seurantaan, kansantalouden tilinpidon ja rahoitustilinpidon laadintaan, kuntien ja kuntayhtymien valtionosuuksien määrittämiseen sekä mm. Euroopan Unionille tehtäviin selvityksiin.

Tilastokeskus kerää pääosan tiedoista suoraan kunnilta ja kuntayhtymiltä. Ahvenanmaan kuntia ja kuntayhtymiä koskevat tiedot kerää ja käsittelee Ålands statistik- och utredningsbyrå ja terveydenhuollon toimintatiedot Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL).

Keskeisiä ohjeita ja luokituksia tilaston kannalta ovat kirjanpitolautakunnan kuntajaoston kunnille ja kuntayhtymille antamat yleisohjeet (yleisohje kunnan ja kuntayhtymän tuloslaskelman laatimisesta, yleisohje kunnan ja kuntayhtymän rahoituslaskelman laatimisesta, yleisohje kunnan ja kuntayhtymän taseen laatimisesta, yleisohje kunnan ja kuntayhtymän konsernitilinpäätöksen laatimisesta, yleisohje kunnan ja kuntayhtymän suunnitelman mukaisista poistoista ja yleisohje kunnallisen liikelaitoksen kirjanpidollisesta käsittelystä), Suomen Kuntaliiton tililuettelomalli kunnille ja kuntayhtymille, Suomen Kuntaliiton julkaisema kunnan ja kuntayhtymän tilinpäätösmalli, Suomen Kuntaliiton julkaisu ”Kuntien ja kuntayhtymien talous- ja toimintatilaston luokitukset” sekä Tilastokeskuksen sektoriluokitus.

Kirjanpitolautakunnan kuntajaoston yleisohjeet ovat saatavissa pdf-muodossa Kunnat.net -palvelusta [www-osoitteesta](http://www.kunnat.net):

http://shop.kunnat.net/product_catalog.php?c=92

Suomen Kuntaliiton julkaisu ”Kuntien ja kuntayhtymien talous- ja toimintatilaston luokitukset 2012” löytyy osoitteesta:

http://shop.kunnat.net/download.php?filename=uploads/talousjatoim_luokituksetebook.pdf

2. Tilastotutkimuksen menetelmäkuvaus

Kuntien ja kuntayhtymien talous- ja toimintatilasto on kaikki Suomen kunnat ja kuntayhtymät käsittävä kokonaistutkimus. Tilaston perusaineistona ovat kuntien ja kuntayhtymien Tilastokeskukselle raportoimat tiedot niiden vuositilinpäätöksistä: tuloslaskelmien mukaisista tuotoista ja kuluista, rahoituslaskelmien mukaisista rahoituseristä, taseiden mukaisista varoista ja veloista 31.12., ns. kunnan liikelaitos mallia noudattavien laitosten erillistilinpäätöksistä, kunnan/kuntayhtymän konsernitaseesta sekä talousarvion toteutumisvertailuun pohjautuvat tiedot toimintamenoista ja -tuloista ja investointimenoista ja -tuloista tehtävittäin. Tilaston perusaineistoksi kerätään myös tietoja kuntien ja kuntayhtymien itse tuottamien, myymien ja ostamien palvelujen määristä.

Tilastokeskus kerää tilaston perustiedot kunnilta ja kuntayhtymiltä [www-lomakkeilla](http://www.kunnat.net). Tiedot on mahdollista antaa myös perinteisellä paperilomakkeella.

3. Tietojen oikeellisuus ja tarkkuus

Tiedot kuntien ja kuntayhtymien tuloslaskelmista, rahoituslaskelmista, taseista, konsernitaseista ja ns. kunnan liikelaitosten tilinpäätöksistä kerätään kirjanpitolautakunnan kuntajaoston kunnille ja kuntayhtymille antamia sitovia tilinpäätöskaavoja noudattaen. Näiden tietojen luotettavuus on hyvä.

Kuntien ja kuntayhtymien tuloslaskelmista, rahoituslaskelmista ja taseista julkaistaan ennakkotietoja tilastovuotta seuraavan vuoden kesäkuussa. Nämä tiedot poikkeavat yleensä varsin vähän vuoden lopulla julkaistavista lopullisista tiedoista.

Tilastoa varten kerätään myös tietoja kuntien ja kuntayhtymien toimintamenojen ja -tulojen jakautumisesta tehtävittäin. Tehtäväkohtaiset tiedot kerätään meno- ja tulolajeittain eriteltyinä. Käytetty meno- ja tulolajiluokitus vastaa kuntien kirjanpidossa käytettyä luokitusta, joka taas perustuu kirjanpitolakiin ja kirjanpitolautakunnan kuntajaoston antamiin sitoviin ohjeisiin. Tältä osin tietojen luotettavuus on hyvä. Tehtäväluokitus perustuu Tilastokeskuksen ja Suomen Kuntaliiton antamaan ohjeeseen. Koska kuntien ja kuntayhtymien kirjanpidossaan käyttämä tehtäväluokitus riippuu kunnan/kuntayhtymän organisaatiosta eikä siten useinkaan noudata tilastoluokitusta, joutuvat tiedonantajat tilastoa varten yhdistelemään ja jakamaan kirjanpitonsa tehtäväluokkia (tulosalueita ja yksiköitä). Tätä on usein mahdoton tehdä niin että lopputulos täydellisesti noudattaisi tehtäväluokitusohjetta. Tästä syystä tehtäväluokittaisten tietojen luotettavuus on selvästi huonompi kuin meno- ja tulolajeittaisten tietojen.

Tiedot kuntien ja kuntayhtymien investointimenoista ja -tuloista kerätään tavaratyypeittäin samalla tehtäväluokituksella kuin tiedot tehtäväkohtaisista toimintamenoista ja -tuloista. Tavaratyypiluokitus on sopuosinnussa kirjanpitolautakunnan kuntajaoston tase- ja rahoituslaskelmasuosituksen kanssa. Tältä osin luotettavuus on hyvä. Sen sijaan investointimenojen ja -tulojen jakaminen tehtäväluokkiin on usein vaikeaa varsinkin silloin, kun investointi palvelee useita tehtäväluokkia. Monissa kunnissa tilahallintoyksikkö vastaa lähes kaikesta rakentamisesta, jolloin kaikki rakennusten rakentamisenot kirjautuvat tilahallinnon tehtäväluokkaan eivätkä siis rakennuksen käyttötarkoituksen mukaisesti tehtäväluokkiin.

Toimintatietojen luokitukset perustuvat Tilastokeskuksen ja Suomen Kuntaliiton yhteiseen ohjeeseen "Kuntien ja kuntayhtymien talous- ja toimintatilaston luokitukset".

4. Julkaistujen tietojen ajantasaisuus ja oikea-aikaisuus

Tilastointiajanjakso on kalenterivuosi. Tiedot kuntien ja kuntayhtymien varoista ja veloista ovat tilastovuoden viimeiseltä päivältä.

Ennakkotiedot kuntien ja kuntayhtymien tuloslaskelmista, rahoituslaskelmista ja taseista valmistuvat tilastovuotta seuraavan vuoden kesäkuun alkupuolella. Kuntien ja kuntayhtymien talous- ja toimintatilaston lopulliset tiedot julkaistaan tilastovuotta seuraavan vuoden marraskuussa.

5. Tietojen saatavuus ja läpinäkyvyys/selkeys

Kuntien ja kuntayhtymien talous- ja toimintatilasto on SVT-tilasto. Tilastossa julkistetaan kuntien tilinpäätös-, käyttötalous- ja toimintatietoja koko maan tasolla sekä Manner-Suomi- ja maakuntatasolla. Kuntayhtymien osalta tilastossa julkistetaan vastaavat tiedot kuntayhtymät yhteensä -tasolla.

Kuntien ja kuntayhtymien Tilastokeskukselle raportoimat tiedot talous- ja toimintatilaston tiedonkeruissa ovat saatavilla maksuttomassa palvelussa osoitteessa:

<http://tilastokeskus.fi/keruu/kunnille.html>

Tämä palvelu sisältää kunta- ja kuntayhtymäkohtaiset tiedot, joita ei julkisteta tilaston yhteydessä eivätkä ne näin ole osa SVT-tilastoa.

Tilastoaineistosta tehdään seuraavat tilastojulkistukset:

Ennakkotiedot kuntien ja kuntayhtymien tuloslaskelmista, rahoituslaskelmista ja taseista julkaistaan tilaston kotisivulla tilastovuotta seuraavan vuoden kesäkuun alkupuolella.

Kuntien ja kuntayhtymien talous ja toimintatilaston lopulliset tiedot julkaistaan tilaston kotisivulla tilastovuotta seuraavan vuoden marraskuun alussa.

Kuntien ja kuntayhtymien talous- ja toimintatilastoaineistojen tiedot ovat julkisia, ja aineistosta on mahdollista saada tietoja ja selvityksiä tietopalveluna.

6. Tilastojen vertailukelpoisuus

Tuloslaskelma-, rahoituslaskelma- ja tasetietojen vertailtavuus kuntien/kuntayhtymien kesken on hyvä. Verrattaessa tehtäväluokittaisia meno-, tulo- ja investointitietoja kuntien/kuntayhtymien kesken on otettava

huomioon, että menojen ja tulojen tehtäväluokkajako ei perustu sitoviin määräyksiin niin kuin meno- ja tulolajijako vaan Suomen Kuntaliiton ja Tilastokeskuksen yhteiseen tilastoluokitukseen. Koska tehtäväluokittaisia tietoja ei useinkaan saada suoraan kirjanpidosta vaan jako joudutaan tekemään kirjanpidon mukaisia tulosalueita ja -yksiköitä yhdistelemällä ja jakamalla, eivät tehtävittäiset tiedot välttämättä ole täysin vertailukelpoisia kuntien/kuntayhtymien kesken.

Kuntia vertailtaessa on otettava huomioon myös erot palvelujen tuotantotavoissa ja toimintojen organisoinnissa. Useilla kunnilla osa toiminnasta on organisoitu ns. ”kunnan liikelaitos” -mallin mukaiseksi liiketoiminnaksi. Näiden liikelaitosten menot ja tulot eivät sisälly tehtäväkohtaisiin menoihin ja tuloihin, vaan niistä on tilastossa erilliset taulukot. Kuntien ja kuntayhtymien tuloslaskelmiin, rahoituslaskelmiin ja taseisiin ne kuitenkin sisältyvät. Muu liiketoiminta sisältyy myös tehtäväkohtaisiin tietoihin. Osakeyhtiö-, osakeyhtiö, yhdistys- tai säätiömuodossa harjoitetun toiminnan menot, tulot, varat ja velat eivät sisälly kunnan/kuntayhtymän tilinpäätökseen, koska ne ovat itsenäisiä oikeushenkilöitä. Kunnan/kuntayhtymän konsernitase sisältää myös tytäryhteisöjen varat ja velat.

Itse tuotettujen ja esim. kuntayhtymiltä ostettujen palvelujen kustannukset eivät välttämättä ole täysin vertailukelpoisia, koska kuntayhtymät kattavat osan menoistaan muilla kuin palvelujen myynnistä saamallaan tuloilla.

Kuntien/kuntayhtymien välisissä vertailuissa tehtäväkohtaiset nettokustannukset ovat vertailukelpoisempia kuin bruttomenot.

Vuonna 1997 voimaan tullut opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuuslaki heikensi tuntuvasti opetustoimen vertailtavuutta kuntien välillä: jos kunnalla on esim. oma lukio, sen kaikki menot sisältyvät kunnan tehtäväkohtaisiin menoihin. Jos kunnalla ei ole omaa lukiota, sillä ei ole lukiomenoja, vaan kunnalle muiden kuntien lukioita käyvistä opiskelijoista aiheutuva taloudellinen rasitus näkyy kunnan tuloslaskelmassa valtionosuuksien vähennyksenä.

Eri vuosien välisissä vertailuissa on otettava huomioon yleiset vertailtavuuteen vaikuttavat tekijät, kuten kirjanpidossa, valtionosuusjärjestelmässä ja kuntien toiminnan organisoinnissa tapahtuneet muutokset, liiketoiminnan eriyttäminen kunnan liikelaitos -mallin mukaiseksi toiminnaksi jne.

7. Selkeys ja eheys/yhtenäisyys

Katso kohta 6. edellä.

Lisätietoja

Lea Vuorinen 09 1734 3358 (9.6.2014 => 029 551 3358)

Axel Lundström 09 1734 2336 (9.6.2014 => 029 551 2336)

Vastaava tilastojohtaja:

Leena Storgårds

kuntien.talous@tilastokeskus.fi

<http://tilastokeskus.fi/til/ktt/index.html>

Lähde: Kuntien ja kuntayhtymien talous- ja toimintatilaston ennakkotiedot 2013. Tilastokeskus.

Asiakaspalaute: www.tilastokeskus.fi/palaute

Tietopalvelu ja viestintä, Tilastokeskus
puh. 09 1734 2220 (9.6.2014 alkaen 029 551 2220)
www.tilastokeskus.fi

Julkaisutilaukset, Edita Publishing Oy
puh. 020 450 05
asiakaspalvelu.publishing@edita.fi
www.editapublishing.fi

ISSN 1796-0479
= Suomen virallinen tilasto
ISSN 1799-1692 (pdf)